

Riigikogu kultuurikomisjoni istungi protokoll nr 167

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 21. september 2026

Algus 11.10, lõpp 12.05

Juhataja: Liina Kersna (esimees)

Protokollija: Merje Noorlind (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Vadim Belobrovtsev, Helle-Moonika Helme, Madis Kallas, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali

Komisjoni ametnikud: Helena Pihlakas (nõunik)

Kutsutud: Riigikogu kantselei personaliosakonna juhataja Marika Lepikult ja põhiseaduskomisjoni nõunik Karin Tuulik (2. ja 3. päevakorrapunkti juures)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Eesti Rahvusringhäälingu tegevusvaldkonna tunnustatud asjatundjatest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete valimine
3. Riigikogu otsuse „Eesti Rahvusringhäälingu tegevusvaldkonna tunnustatud asjatundjatest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine“ eelnõu ettevalmistamine
4. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu kultuurikomisjoni nädala (21.09.2026-27.09.2026) töökava
Komisjoni istung esmaspäev, 21.09.2026

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Eesti Rahvusringhäälingu tegevusvaldkonna tunnustatud asjatundjatest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete valimine
3. Riigikogu otsuse „Eesti Rahvusringhäälingu tegevusvaldkonna tunnustatud asjatundjatest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine“ eelnõu ettevalmistamine
4. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Liina Kersna, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali).

2. Eesti Rahvusringhäälingu tegevusvaldkonna tunnustatud asjatundjatest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete valimine

Liina Kersna avas päevakorrapunkti arutelu ning andis ülevaate Eesti Rahvusringhäälingu (ERR) nõukogu tegevusvaldkonna tunnustatud asjatundjatest liikmete valimise edasisest käigust. L. Kersna sõnul on komisjon kandidaatide dokumentidega tutvunud ning vajaduse korral lisateavet küsinud.

Esimees sõnas, et kuigi komisjon on kokku leppinud, et tulenevalt andmekaitse põhimõtetest ei tohi avalikustada kandidaatide nimesid ning avalikustada võib vaid nende kandidaatide nimesid, kes osutuvad valituks, on kandidaatide nimed kahjuks avalikkusesse jõudnud, mis on kahetsusväärne.

L. Kersna avas arutelu kandidaatide ja valikupõhimõtete üle.

Helle-Moonika Helme andis teada, et Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni hinnangul ei ole Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete valimise protsess legitiimne ning seetõttu fraktsioon selles ei osale. H.-M. Helme lisas, et fraktsioon oli kriitiline juba Eesti Rahvusringhäälingu seaduse muutmise seaduse eelnõu arutamisel ja hääletamisel ning jääb samale seisukohale ka ERR-i nõukogu liikmete valimisel. H.-M. Helme lisas, et kuigi kandidaatide seas on tugevaid kandidaate, ei osale fraktsioon edasises valimisprotsessis.

Liina Kersna palus sekretariaadil anda ülevaade kandidaatide vormiliste nõuete täitmisest ja komisjoni poolt küsitud lisateabest.

Helena Pihlakas selgitas, et üks kandidaat ei esitanud kõiki nõutud dokumente ning ühe kandidaadi puhul tuvastati tema kuulumine meediateenuse osutaja juhtorganisse, mis välistas tema kandideerimise ERHSi § 15 lõike 1 punktis 2 toodud keelu tõttu. H. Pihlakas andis ülevaate ka nendest kandidaatidest, kelle kohta küsiti täiendavat teavet nende võimaliku seose tõttu meediateenuse osutaja juhtorganiga või meediateenuse osutaja tegevuse, programmi või toimetusliku sisu üle otsustamise või selle sisulise suunamisega. Täiendava teabe alusel jäid kandidaadid valimisnimekirja ning ühtki kandidaati ei välistatud Eesti Rahvusringhäälingu seaduse § 15 lõike 1 punktis 4 nimetatud keelu tõttu.

H. Pihlakas lisas, et konkursi käigus esitasid dokumendid 40 isikut, kuid formaalsetele nõuetele vastab 38 kandidaati. Komisjonil on võimalik valida nende seast kolm Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liiget.

Margit Sutrop leidis, et ERR-i nõukogu liikmete valimisel tuleks esmalt kokku leppida ühistes põhimõtetes ning selgelt määratleda, millise pädevusega eksperti nõukogusse otsitakse ja kuidas tehtud valikuid põhjendatakse. M. Sutropi sõnul peaks valitav liige olema usaldusväärne, kompetentne, võimekas ja moraalse autoriteediga, piisava ühiskondliku kaaluga ning suuteline andma ERR-ile sisulist nõu.

M. Sutrop rõhutas ERR-i rolli Eesti avaliku informatsiooni ja väärtusruumi kujundamisel, eelkõige keerulises julgeolekuolukorras. Tema hinnangul on oluline, et ERR edastaks inimestele usaldusväärset teavet, vältides samal ajal liigse ärevuse tekitamist. Samuti pidas ta vajalikuks leida tasakaal erinevate vaadete, väärtuskonfliktide ja ühiskondlike ootuste vahel.

M. Sutrop pidas oluliseks ka erinevate kogemuste ja vaadete esindatust nõukogus, sealhulgas soolist tasakaalu ning ettevõtlus-, kolmanda sektori, avaliku sektori ja teaduskogemusega inimeste kaasamist. Ta rõhutas ka rahvusvahelise vaate olulisust, kuna teiste riikide, kultuuride ja praktikate tundmine aitab kujundada ERR-i juhtimisel avaramat perspektiivi.

Kadri Tali toetas Margit Sutropi esitatud põhimõtteid ning rõhutas, et ERR-i nõukogu liikmete valikul on oluline hinnata kandidaadi vastutustunnet, ühiskondlikku närvi ja valmisolekut vajaduse korral oma seisukohtade eest seista. K. Tali märkis, et nõukogu liikmed peaksid tooma nõukogu töösse erinevat oskusteavet ja kogemust.

Liina Kersna sõnas, et Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete puhul on tegemist sisulise valimise, mitte määramisega. Valiku tegemisel tuleb komisjoni liikmetel arvestada nii kandidaatide erialase pädevuse kui avaliku ootusega, et nõukogu liikmed oleksid poliitiliselt sõltumatud.

Madis Kallas märkis, et Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni jaoks on ERR nõukogu liikmete valikul esmane kriteerium kandidaatide kompetentsus. M. Kallas juhtis tähelepanu, et komisjon kutsus ülikoole, teadusasutusi ning teadus- ja katusorganisatsioone üles andma soovitusi kandidaatidele, kes kandideerivad ERR nõukogusse, kuna komisjon soovis valikusse valdkondlikke eksperte. Seetõttu on oluline arvestada ka kandidaatidele teadusasutuste ja erialaorganisatsioonide poolt antud toetust.

M. Kallas tõi teise olulise põhimõttena esile soolise tasakaalu. Ta märkis, et Eesti Rahvusringhäälingu seaduse muutmise üks eesmärk oli suurendada naiste esindatust ERR-i nõukogus. Seetõttu võiks valitavate kandidaatide hulgas olla vähemalt üks naine, võimaluse korral isegi rohkem.

Kolmanda kriteeriumina pidas M. Kallas oluliseks kandidaatide poliitilist sõltumatust. Valik tuleks teha nende kandidaatide seast, kes ei ole erakondlikult seotud ning vastavad komisjonis esile toodud sisulistele kriteeriumidele.

Liina Kersna sõnas, et ülikoolide ja teadusasutuste toetus on mitmel kandidaadil.

Signe Kivi nõustus eelnenud sõnavõttudes esitatud valikupõhimõtetega ning rõhutas, et tegemist on sisulise valimisprotsessiga. Ta leidis, et ERR-i nõukogusse tuleks valida varasema tegevuse kaudu ühiskonnas tuntud inimesed, kellel on selged väärtused, avaliku esinemise ja kirjutamise kogemus ning valmisolek oma seisukohtade eest seista. S. Kivi hinnangul ei peaks nõukogu liikme koht olema karjääri alustamise võimalus ning kandidaadi valikul ei tohiks määravaks saada vanus ega sugu.

Vadim Belobrovtsev kinnitas, et Eesti Keskerakonna fraktsioon osaleb ERR-i nõukogu liikmete valimisel, kuigi väljendas Eesti Rahvusringhäälingu seaduse vastava muudatuse menetlemisel kriitilisi seisukohti. V. Belobrovtsevi sõnul ei tähenda kandidaadi varasem erakonda kuulumine tingimata aktiivset poliitilist seotust. Ta lisas, et nõukogus peaks ajakirjanduskogemuse kõrval olema esindatud ka teiste valdkondade, sealhulgas ettevõtlus-, õigus- ja teadusvaldkonna tundmine.

Liina Kersna arvamuse kohaselt võiks nõukogu koosseisu kujundamisel arvestada sellega, et nõukogu praeguses koosseisus on juba esindatud pikaajaline ERR-i kogemus, kuid puudub näiteks erameedia juhtimise kogemus ja sellest tulenev vaade.

Tõnis Lukas märkis, et kandidaadi varasem erakondlik seotus ei vähenda tema sobivust. Ta lisas, et arutelu on nimetatud kandidaate, keda ka tema on valmis toetama. T. Lukas tegi ettepaneku jätta järgmisel aastal lõppevate asjatundjast liikmete mandaatidega seotud valikud Riigikogu järgmisele koosseisule.

Liina Kersna nõustus, et käesolev Riigikogu koosseis ei peaks enam uusi ERR-i nõukogu ekspertliikmeid nimetama, kuna järgmise liikme volituste lõppemise ajaks ei ole veel teada

uue Riigikogu fraktsioonide arv ja sellest sõltuv ekspertliikmete vajadus. L. Kersna avaldas arvamust, et järgmine Riigikogu koosseis võiks pärast fraktsioonide arvu selgumist korraldada ühe konkursi kahe liikme valimiseks, kellest üks asuks ametisse esimesel võimalusel ja teine sügisel.

Margit Sutrop lisas, et ERR-i juhtimisel on tähtis rahvusvaheline vaade, mis hõlmab teiste riikide, kultuuride ja tavade tundmist. Ta tõstis esile kahe kandidaadi sellekohase kogemuse ning märkis, et nõukogu liikmele on olulised ka organisatsiooni juhtimise mõistmine ja ERR-i sisemise toimimise tundmine.

Kadri Tali rõhutas, et ERR-i nõukogu liikmel peab lisaks erialastele teadmistele olema ühiskondlik tunnetus ning julgus ja valmisolek avalikus arutelus oma seisukohti väljendada. Ta märkis, et üksnes asjatundlikkusest oma valdkonnas ei pruugi nõukogu töös piisata, kui liige ei rakenda oma teadmisi aktiivselt ega osale sisulises arutelus.

Liina Kersna tegi komisjonile ettepaneku kinnitada 38 kandidaadist koosneva valimisnimekirja (konsensus), kus on tähestiku järjekorras (eesnime järgi) kandidaatide nimed.

Esimees tutvustas salajase hääletamise valimisprotseduuri.

Kandidaadid valitakse komisjoni istungil üheaegselt. Igale liikmele antakse kandidaatide nimedega sedel ning iga liige võib märkida kuni kolm kandidaati, andes ühele kandidaadile ühe hääle. Pärast hääletamise lõppu teeb sekretariaat kindlaks sedelite ja osalenud liikmete arvu, kehtetud sedelid ning kandidaatidele antud hääled. Valituks osutuvad kolm enim hääli saanud kandidaati. Kui võrdsete häälte tõttu võib valituks osutada rohkem kui kolm kandidaati, korraldatakse vastavate kandidaatide vahel lisavoor.

Hääletuse viis läbi ja hääletustulemused tegi kindlaks komisjoni sekretariaat.

Hääletamissedeli saanud komisjoni liikmete arv oli 7.

Hääletamiskasti lastud hääletamissedelite alusel hääletamisest osa võtnud komisjoni liikmete arv oli 7.

Salajasel hääletusel anti Veronika Kalmuse poolt 6 häält, Merit Kopli poolt 4 häält ja Marek Tamm poolt 4 häält. Neljandaks ja viiendaks jäänud kandidaadid said 3 häält ja üks kandidaat 1 hääle.

Kehtetuid hääletamissedeleid ei olnud.

Valimisprotseduurist tulenevalt ei kajastata protokollis isikuandmete kaitse vajaduse tõttu valituks mitteosutunud kandidaatide nimesid.

Liina Kersna tegi ettepaneku nimetada Eesti Rahvusringhäälingu tegevusvaldkonna tunnustatud asjatundjad Veronika Kalmus, Merit Kopli ja Marek Tamm Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmekandidaatideks.

L. Kersna lisas, et valimisnimekirjas oli palju tugevaid kandidaate, mistõttu tuli komisjonil teha valik mitme sobiva inimese seast. Ta avaldas lootust, et seekord valituks mitte osutunud tugevad kandidaadid osalevad ka järgmistel konkurssidel.

Otsustati:

2.1 Teha ettepanek nimetada Eesti Rahvusringhäälingu tegevusvaldkonna tunnustatud asjatundjad Veronika Kalmus, Merit Kopli ja Marek Tamm Eesti Rahvusringhäälingu

nõukogu liikmekandidaatideks (konsensus: Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Liina Kersna, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali).

3. Riigikogu otsuse „Eesti Rahvusringhäälingu tegevusvaldkonna tunnustatud asjatundjatest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine“ eelnõu ettevalmistamine

Liina Kersna tegi ettepaneku kanda valituks osutunud kandidaatide nimed Riigikogu otsuse „Eesti Rahvusringhäälingu tegevusvaldkonna tunnustatud asjatundjatest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine“ eelnõu teksti ning esitada eelnõu ja seletuskiri. Juhul, kui eelnõu võetakse menetlusse ja juhtivkomisjoniks määratakse kultuurikomisjon, siis määrata juhtivkomisjoni esindajaks Liina Kersna ning teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 30.09.2026.

Otsustati:

3.1. Esitada Riigikogu otsuse „Eesti Rahvusringhäälingu tegevusvaldkonna tunnustatud asjatundjatest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine“ eelnõu (konsensus: Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Liina Kersna, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali).

3.2. Juhul, kui eelnõu võetakse menetlusse ja juhtivkomisjoniks määratakse kultuurikomisjon, siis määrata juhtivkomisjoni esindajaks Liina Kersna (konsensus Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Liina Kersna, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali).

3.3. Juhul, kui eelnõu võetakse menetlusse ja juhtivkomisjoniks määratakse kultuurikomisjon, siis teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 30.09.2026 (konsensus: Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Liina Kersna, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali).

4. Info ja muud küsimused

Infot ei esitatud ja muid küsimusi ei arutatud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Liina Kersna
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Merje Noorlind
protokollija